

یک خود-ارزش

میزان دستیابی به توانمندی‌های تعریف شده معیار سنجش و ارزشیابی آن است. این مدل در پی تربیت دانش‌آموختگانی مسلط‌تر به حوزه یادگیری و با صلاحیت حرفه‌ای بیشتر برای تدریس است.

برای تربیت معلمانی که بتوانند شیمی را در دوره متوسطه دوم به خوبی تدریس کنند دوره کارشناسی پیوسته آموزش شیمی طراحی شده است. در طراحی این رشته تحصیلی با توجه به استانداردهای جهانی، نیازهای علمی آموزشی کشور، نیازهای آتی و آتی نسل جوان و آینده ساز کشور و اسناد بالاسری، شایستگی‌هایی تعریف شده است که آشنایی با آن‌ها می‌تواند برای شما خواننده گرامی به‌ویژه معلمان ارجمند درس شیمی بسیار سودمند باشد و آینه‌ای را پیش روی ما بگذارد تا با یک خود - ارزشیابی، صلاحیت‌های حرفه‌ای خود را دوباره با آزمون استاندارد، محک بزنیم. امتحانی که در صورت انعکاس نتایج ارزیابی آن در نگرش و کارمان، می‌تواند ضمن باز تعریف یک معلم شیمی توانا در ذهن ما، انگیزه و باور ما را به خودمان به‌عنوان نقطه آغازی مهم و تاثیرگذار برای بهبود کیفی آموزش شیمی کشور بسیار تقویت کند.

از دید این برنامه آموزشی یک معلم شیمی باید شایستگی‌های حرفه‌ای به این شرح را داشته باشد:

۱. ضمن شناخت و درک کامل مفاهیم پایه‌ای شیمی، از سطح علمی مطلوب و مورد نیاز برای تدریس شیمی برخوردار باشد.
۲. ضمن شناخت و درک کامل از مبانی تعلیم و تربیت، آموزش شیمی را به عنوان یک رشته تحصیلی چند رشته‌ای بشناسد که برای بهبود کمی و کیفی یادگیری مفاهیم شیمی کاربرد دارد و یافتن تخصص در آن نیازمند یافتن درکی چند بعدی و تلفیقی از شیمی، برنامه‌ریزی درسی، جامعه‌شناسی و تعلیم و تربیت است.
۳. ضمن شناخت اصول و مبانی اسلام از جمله شناخت عقل مبتنی بر وحی و تقویت باورهای اعتقادی، بسستر آموزش یک دانش مبتنی بر آموزه‌های دینی را برای دانش‌آموزان فراهم کند و از ترویج علم سکولار در کلاس بپرهیزد.
۴. ساختار و محتوای برنامه درسی شیمی را درک کند و اطلاعات مورد نیاز خود از جمله هدف‌ها، تجربیات یادگیری و روش‌های ارزشیابی مناسب درس را از آن استخراج کند.
۵. با توجه به زمان تدریس و فضای فیزیکی در دسترس، ضمن طراحی یک واحد یادگیری قابل قبول و اجرا شدنی، زمینه مشارکت فعال دانش‌آموزان را در فرایند یاددهی - یادگیری فراهم کند.

سال نوی دیگری از راه رسید و نوروز ۱۳۹۵ با نسیم شادی بخش و روح انگیز بهاری آغاز شد. سال نو و این بهار زیبا بر شما یاران و همراهان همیشگی مبارک باد. امید است که به لطف خداوند متعال افزون بر تندرستی پایدار، سالی خوب و شاد، ماه‌هایی شیرین و ماندگار، هفته‌هایی دلچسب و خاطره‌انگیز و روزهایی پر تلاش و با برکت داشته باشد.

در ماه‌های پایانی سال گذشته یکی از دغدغه‌های دلسوزان آموزش شیمی اجرای برنامه تازه‌ای بود که برای رشته آموزش شیمی تهیه شده است. همان رشته‌ای که قرار است به‌زودی جایگزین رشته دبیری شیمی شود. برنامه‌ای نوآورانه و متفاوت، که اجرا و تحقق همه جانبه هدف‌های آن می‌تواند تحولی بنیادی در نظام تربیت معلم شیمی کشور به وجود آورد. این برنامه با توجه به سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور و طی دو سال گذشته، توسط دانشگاه فرهنگیان تهیه شده است. این دانشگاه با طراحی رشته‌های تحصیلی تازه از جمله رشته آموزش شیمی، قصد دارد زمینه سرآمد بودن نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش در امر آموزش را از طریق توانمندسازی و ارتقای شایستگی‌های تخصصی و حرفه‌ای معلمان فراهم آورد. از این رو، تلاش شده است ضمن شناسایی و تبیین شایستگی‌های لازم، با ارائه مدلی مناسب و آموزشی متناسب، به تربیت معلمانی شایسته برای ساختن آینده‌ای بهتر برای کشور عزیزمان اقدام شود. امروز از این مدل با عنوان «آموزش مبتنی بر شایستگی» یاد می‌شود.

«آموزش مبتنی بر شایستگی راهبردی نوین و پیش‌نما در نظام تربیت معلم کشور به شمار می‌آید. با این نوع برنامه‌ریزی حرفه‌مدار که به منظور پرورش شایستگی‌های اساسی در دانشجو معلمان طراحی شده است، شرایط بهتر برای اشتغال و افزایش اثربخشی فعالیت‌ها یا عملکرد شغلی فراهم می‌شود. رویکرد آموزش مبتنی بر شایستگی از پتانسیل خوبی در راستای پرورش شایستگی‌ها در دانش‌آموختگان برخوردار است و با شناسایی بهتر صلاحیت‌های لازم برای هر شغل و آگاهی بیشتر از نیازمندی‌های نیروی انسانی مورد نیاز آموزش و پرورش، می‌توان در جهت حرفه آموزی بهتر، یکپارچه‌سازی آموزش عملی و نظری، پرورش صلاحیت‌ها، مهارت‌های پایه و تقویت و اصلاح آن‌ها و در یک کلام آماده کردن دانش‌آموخته برای کار، از آن بهره گرفت.»^۱

به کارگیری رویکرد چند رشته‌ای شایستگی محوری در طراحی و تولید برنامه‌های درسی، به جای اندیشه‌ها بر درک و فهم آن‌ها متمرکز است، رویکردی تلفیقی را برای یادگیری و سنجش توصیه می‌کند، آموزش را حول محور فراگیر تعریف می‌کند و

یابی تأثیرگذار!

۱۸. ضمن آشنایی کامل با روش‌های ارزشیابی فعالیت‌های آزمایشگاهی، آن‌ها را به خوبی و دقت به اجرا در آورد و از نتایج آن برای بهبود کار خود بهره‌گیرید.
۱۹. ضمن شناخت دقیق کج‌فهمی‌های رایج دانش‌آموزان در درس شیمی، راه‌هایی برای پیش‌گیری از ایجاد یا رفع آن‌ها پیدا کنید.
۲۰. پژوهش در آموزش شیمی و اهمیت آن را در ارتقای کمی و کیفی سطح آموزش درک کند و افزون بر طراحی برخی پژوهش‌های ساده در اجرای آن‌ها نیز مشارکت داشته باشد.
۲۱. با کمک مفاهیم شیمی زمینه تقویت مهارت‌های فرایندی، نگرش‌ها، باورها و ارزش‌ها را در دانش‌آموزان فراهم کند.
۲۲. برای تقویت ارزش‌های دینی، هویت ملی، خودباوری و عزت نفس در دانش‌آموزان برنامه‌ریزی کرده، بستر تحقق آن‌ها را در درس شیمی فراهم آورد.
۲۳. ضمن درک اهمیت شناخت فناوری‌های سنتی و روزآمد شیمی به‌ویژه در هویت بخشی و کارآفرینی، متناسب با توانایی‌های بومی محل خدمت خود در این زمینه، بسترهایی برای گسترش شناخت دانش‌آموزان از این پتانسیل‌ها ایجاد کند. اینکه هر یک از ما چه میزان به این شایستگی‌ها مسلح هستیم، خود پرسشی است که تنها با یک خود-ارزشیابی ساده قابل سنجش است. اگر به هر ملاک، نمره یک بدهیم، شما از این آزمون ۲۳ نمره‌ای چند می‌گیرید؟ چند دقیقه وقت بگذارید و نمره شایستگی‌های خود را تعیین کنید.
- اکنون که خود را در معرض این سنجش قرار داده‌اید، چه نظری درباره این برنامه دارید؟ بی‌شک طرح دیدگاه‌های ارزشمند شما می‌تواند برای برنامه‌ریزان و مجریان این برنامه آموزشی بسیار سودمند باشد. مجله رشد آموزش شیمی وظیفه خود می‌داند که با انعکاس نظر معلمان و کارشناسان علاقه‌مند، این شایستگی‌های حرفه‌ای را به نقد بگذارد و پیش از اجرایی شدن این برنامه با ارائه پیشنهادهای سازنده آنان، به ثمربخش شدن هر چه بیشتر این برنامه یاری رساند.
- امید است که با اجرای درست و دقیق این برنامه آموزشی، در آینده‌های نزدیک معلمان شایسته و توانای تازه‌ای وارد جامعه آموزشی کشور شوند و حضور پرشور آن‌ها در جامعه آموزش شیمی، پیشرفت چشمگیری در کیفیت آموزش شیمی کشور در پی داشته باشد.
- * پی‌نوشت
۱. به نقل از سند برنامه آموزشی دوره کارشناسی پیوسته آموزش شیمی، صفحه ۵، دانشگاه فرهنگیان، آبان ۱۳۹۴، این برنامه هنوز برای اجرا ابلاغ نشده است.
۶. ضمن شناخت انواع راهبردهای یاددهی - یادگیری درس شیمی، با توجه به شرایط و امکانات در دسترس، مناسب‌ترین روش تدریس را انتخاب و در کلاس اجرا کند.
۷. یک تدریس اثر گذار (برآورده کننده هدف‌های یادگیری و استفاده بهینه از زمان تدریس) شیمی برای همه کلاس‌ها، همه گروه‌ها و همه دانش‌آموزان یک کلاس ارائه دهد.
۸. ارزیابی نقادانه‌ای از تدریس خود داشته باشد و از این موضوع در اصلاح و بهبود کمی و کیفی تدریس خود بهره‌گیرد.
۹. ضمن شناخت کامل از ارزشیابی و روش‌های گوناگون آن، از نتایج سنجش پیشرفت تحصیلی برای تجزیه و تحلیل روش تدریس و بهبود ساختار و محتوای طرح درس به طور موثری بهره‌برد.
۱۰. ضمن شناخت، از روش‌های روزآمد مدیریت کلاس، با مهارت بسیار استفاده کند و محیط آرام، امن، تعاملی و جذابی را برای یادگیری دانش‌آموزان فراهم آورد.
۱۱. ضمن طراحی فعالیت‌های یادگیری فردی و گروهی مناسب و اجرا شدن، زمینه مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های گروهی و تقویت روحیه همکاری را به خوبی فراهم آورد و بستری برای افزایش مسئولیت‌پذیری اجتماعی، نقدپذیری و نقادی فراگیران را نیز ایجاد کند.
۱۲. ضمن شناخت کامل از امکاناتی که فناوری اطلاعات و ارتباطات برای غنی‌سازی محتوای آموزشی و ایجاد فرصت برای یادگیری فراهم کرده است، برای بهبود کمی و کیفی تدریس شیمی نهایت بهره‌را از آن ببرد.
۱۳. برای همه فراگیران فرصت یکسانی برای یادگیری ایجاد کند و بستر لازم برای تقویت اعتماد به نفس و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان را در کلاس درس فراهم آورد.
۱۴. ضمن تسلط بر محتوای دانشی درس شیمی، دانش و مهارت‌های پیش‌بینی شده در برنامه درسی و محتوای کتاب‌های درسی را درک کند و آن‌ها را به تجارب دست اول و زندگی روزمره دانش‌آموزان به خوبی پیوند بزند.
۱۵. منابع علمی مورد نیاز برای تدریس شیمی را به خوبی بشناسد و مهارت لازم برای دستیابی و استفاده درست و کارآمد از آن‌ها را داشته باشد.
۱۶. ضمن شناختن اهمیت و جایگاه آزمایشگاه در یادگیری شیمی، به مهارت‌های لازم برای کار در آزمایشگاه دست یابد.
۱۷. فعالیت‌های یادگیری عملی و آزمایشگاهی مناسب، ایمن و سازگار با محیط زیست طراحی کند و آن‌ها را با موفقیت به اجرا در آورد.